

11. november 2024

UKA2024/7

Aningaasanut Inatsimmut aappassaaneerinnilluni Siumut sinnerlugu Oqaaseqaat.

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq aappassaaneerinnilluni oqaaseqaataanut qutsavigaarput.

Siumumi ukioq 2025-mut ukiunullu tulliuuttunut aningaasanut Inatsisissap siullermeerlugu oqariartuutigisavut, aammalu isumaqatigiinniarnermi pigaartitatta anngussuunerisa kingorna Aningaasanut Inatsimmi kissaatigisatta aningaasartalersuiffiginissaat, suminggaanniillu aningaasanik matussuserneqarnissaannik sukumiisumik akisussaassusilimmillu peqqissaarullugu ingerlannikuuarput.

Ukiup tullianut ukiunullu tulliuuttunut Aningaasanut Inatsisissaq inunnut samminerusumik, innuttaasullu atugaasa ullumikkornit malunnaateqarnerusumik timitalersuiffigalungit aningaasartalersornissaat salliutillugu sulinerput ingerlattuarpaput.

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisup Aningaasanut Inatsisip pingajussaaneerneqarnissaata kinguaallatsinnissaanik kissaateqarnera paasilluarlugu ilalerlugulu akuersaarparput. Isumaqatiginninniarnerrillu Partiinut Kommuninullu pitsaasumik angusaqarfiusumillu Aningaasanut Inatsisissaq pingajussaaneerlugu akuersissutigineqarnissaanut pitsaasumik naammassilluarnissaanut Siumumiit pisarnitsitut oqaloqataaffigalugulu suleqataaffigissavarput.

Taamatut oqaaseqarluta Aningaasanut Inatsisissaq imatut Siumumiit oqaaseqarfigissavarput.

Aningaasanut Inatsisissaq siullermeernerata kingorna Naalakkersuisut pisarnertut teknikkkut allannguutissanik anngusaqarput.

Allannguutissatut siunnersuutit SAMMISANUT tallimanut immikkoortinneqarput, taakkualu assigiinngitsunut 78-inut allannguutinik imaqarlutik. Siumumiit Naalakkersuisunit Aningaasanut Inatsisissap aappassaaneernissaanut allannguutissatut siunnersuutit ataasiakkaarlungit oqaaseqarfiginngikkaluarlungit akuersissutigissavavut.

Siullermeerinninnitsinni anguniassallungit pingaartillungit oqaasertalersuiffigisavut oqariartuutigisavut matumuuna naqissuserlungit imatut oqaasertaleeqqissaangut.

Aningaasanut inatsit 2025 ukiunullu tulliuuttunut missingersuutit Siumumiit innutaasut atugaannut malunnaatilimmik oqilisaassissutaasinnaasut, aammalu meerartatsinniik utoqqarnut atukkatingut inuuniarnikkullu peqqinnarnerusumik sunniuteqarnerusumillu sammiveqarnissaa pingaartilluinnarlugu suliniutivut timitalersussallungit sukataarutingavut.

Meeqqat ilaqtaminniit qimangutsinneqarlutik angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut ukiuni kingullerni annertoorujussuarmik amerliartornerat Siumumiit arajutsisimangilarput. Piaartumillu iliuuseqarfiginissaannut partiit tamarmiulluta iliuusissanik eqqartuinissarput piffissaq mannarpiaq kommunit peqatigalungit oqaloqatigalungillu iliuuseqarfigisariaqalerpavut.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut ullumikkut 800 sinneqarput. Taakkuuppullu siunissatsinni nunatta ingerlatitaanerani nangitsisussavut. Aammalu ilisimaaraarput iliuuseqanngikkutta piffissap sivikitsuaqqap ingerlanerani suli amerleriaqqikkumaartut. Meeraanerup nuannersuunissaanik, peqqissumillu meeqqatut ineriartornissami pisussaaffiuvoq angajoqqaat aanaakkut aataakkut najorlungit meeraanerup inuusuttuarangornissap, inersimasunngornissamullu toqqissisimanartumik angerlarsimaffeqarnissaq.

Taamaattumik ataatsimoorluta ajornartorsiutip annertusiartuinnannginnissaanut suleqatigiinnitsingut pitsaasup tungaanut kommunit peqatigalugit allorassaaqatigiinnerit aallartittariaqarpavut.

Siumumiillu tamatuma tungaanut aqutissat siulliit ilaattut pinaversaartitsinermi suliaqartut ullumikkornit nukittunerulersinneqarnissaannut Timersoqatigiit Kattuffiannut Elite Sport Greenlandimullu aningaasaliissutitta qaffaaviginerisingut nukittorsaanerit aallartikkusuppavut. Siumumiit upperilluinnaratsingu timersoqatigiit kattuffiannut kattuffiit ilaasortaasut pinaveersaartitsinermit annertoorujussuarmik akissarsiaqaatiginngikkaluarlungu suliniartunik tunulequtsersugaasut. Taakkualu ullumikkornit, ukiunilu tulliuuttuni pisortanit aningaasaliissuteqartarnikkut annertusaaffiginissaat ukiup tullianiik aningaasalersuiffigalugu aallartipparput.

Aalisarnermut Inatsit upernaq akuersissutigisarput ukiup nutaap aallartinnerani atuutinneqalernissaa qilanaaraarput. Aningaasanut Inatsisissami takusinnaasatsit aalisarnermit isertittakkatta appaallannissaat naatsorsuutaavoq.

Atuutilernerata kingorna ikaarsaariarup ingerlanerani Siumumiit Aalisarnerup ullumikkornit aningaasarsiorfiginerulernissaa upperilluinnarparput. Aalisartut toqqaannaq niuverfinnut tuniniaasalernerisingut, aammalu nunami tunitsivinni naleqarnerulersitsilluni avammut niuverneq tamakkiisumik ingerlanneqalerpat ullumikkornit aalisarnerup aningaasarsiutaanerata, aalisartunullu aningaasarsiornerulernissamik aqutissiuussisoq atuutilernissaanut qilanaareqarpavut.

Avammut niuverutigisatta nunanut niuverfigisatsinnut akitsuuteqartinnangit niuffatiginissaasa periarfissarsiuunnissaat Naalakkersuisunit pimoorullugu sulissutiginnissaat kaammattuutigaarput. Nunarsuup kangianut Europamullu niuveqatigininnerput pitsaasuugaluartoq kimmut (Amerika) akitsuuteqanngittunik aalisakkanik niuverfiginnissaat aqutissiuunneqassasoq anguneqartariaqartorlu Siumut isumaqarpoq.

Tamatumunnga ilaalluinnarput Mittarfissuit aningaasarpasuit atorlungit sanatitavut. Ullualuit qaangiuppata Nuummi siulleq atulissooq. Upperilluinnarparput avammut niuvernerput eqqarsaatigalugu ingerlatseqatigiiffiit aalisarnermillu ingerlataqartut aalisartullu periarfissaq atorluarlugu aningaasarsiornerulerumaartut.

Ilinniartitaanerup ilinniarsimassutsillu qaffarsartuarnissaa pimoorullugu sukataarutigiarnissaa aalluttuassuarput. Soorlu Aalisarnermut Inatsit akuersissutigigatsingu aalisarnermut aalisakkerinermullu, aalisarnermullu tunngasuni qaffasissumik ilinniakkanik ingerlatsisoqalernissaa naqissuseripput. Naalackersuisullu kaammattorpavut suliassaqarfik Inatsisartunit aallarteqquneqartoq pimoorullugu aallartisartariaqaraat. Tamatumunnga tunngasumik malinnaanerput aallutissavarput.

Taamaakkaluartoq suli suliassaqartungut Siumut isumaqarpoq. Niuvernikkut Mittarfissuit aqcutigalungit aningaasarsiornerulissagutta avammut annissuinermit periarfissat ullumikkornit pitsaanerulertariaqarput. Taakkua ilangaat CARGO Center Aammalu inuussutissalerinermit Oqartussaaffik.

Mittarfissuit atuutilerneranni aningaasarsiornitta nukittorsarnissaa Siumumit upperilluinnarparput. Takornariaqarnikkut takornariaqarnermilu takornariartitsisartutut ingerlatsisunut aningaasarsiornikkut sukarsuup toqqammavissinnera timitalerneqalerpoq. Tamatuma malitsigisaanik takornariaqarnermi Inatsit Inatsisartuni suliaraarput, ukiarlu manna Inatsisartunit akuersissutigineqartussaavoq. Takornariafigineqartarnitta amerliartuinnarnerat aningaasarsiornitsinnut annertuumik aalisarnermit isaatitatta saniatingut isaatitsiffiginera annertusissasoq Siumumiit qularinngilarput. Mittarfissuit ator neqalernerisingut avataaniik nunatsinniillu angallannermi eqqussuinermilu nakkutilliinerup pitsaasumik isumannaatsumillu nakkutigilluinnarnissaa ullumikkutut pitsaasuunerata qularnaarsimaneqarnissaa Naalackersuisunut kaammattuutigaarput. Tamatumunnga peqatigitillugu Ilangaaserisunut annertunerusumik aningaasaliisoqarnera iluarisimaarparput.

Peqqinnissaqarfiup pitsaasumik pisariaqartitsisunut tamatsinnullu sullissinissaa tamatta soqutigilluinnarparput. Pitsanngorsaanerit sulisussanillu amingaatisatsinnik pissarsiniartuarnerit iluatsittumik ingerlanissaat tamatta kissaatitta annersaraat. Pitsaasumillu sullissinerup ingerlatsinerullu sulissutigiuarnissaa Siumumit peqataaffiguassavarput.

Erngup Nukinganik innaallagissiorfiit aningaasarpasuit atorlungit ineriartortinniarlungit aningaasaliiffigisavut nunatsinnut siunissamut aningaasaliinerusut pitsaasuusorlu Siumut isumaqarpoq. Qasigianguit Asiaat erngup nukiliorfeqalernissaat tamatumani ilaalluinnarpoq. Aammalu Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani Engup nukinganik innaallagissiorfiup allilernissaa taama pingaartingaaq. Taakkunungalulu Nalik aqcutigalugu aningaasaliinerit 400 Millionit aningaasanut Inatsimmi aningaasartalersuiffiginerat Siumup iluarisimaarpaa.

Tassunga peqatigitillugu Aningaasarsiorfissanik nutaanik ukiuni qaninnerusuni aalisarnermit isaatitatta saniatingut nunatsinni taserpassuit aningaasarsiornitsinnik kivitsisussavut samminerusariaqarivut Siumut isumaqarpoq.

Eqqarsaatigilluartariaqarparput nunarsuarmioqatitta mingutitsinerminni minguk aniatitaat CO2 ilumut nunatsinnukaallugu nunap iluanut qillerilluni maqinneqartassaanersoq akuersaaginnassanerlutigu. Siumumiit isumaqarpungut aningaasat ator neqartussat nunatsinni tasersuit atorlungit aningaasarsiufigineqarsinaanerannik suliniutinut atortariaqarivut. Avammut

niuernitsingut aningaarsarsiorfiusinnaasut ilagaat MARRAQ. Taamaattumik aningaasarsiorfigisinnaasatsinnik allanik ukkatarinninnissarput pimoorlutigu.

Nunatsinni issittumiinnitsinni toqqissisimanartumik kialaartumillu ineqarnissarput tamatsinnut pisussaaffiuvoq. Isorliunerusuni ineqarnikkut kinguussaaneq iliuseqarfigisariaqarparput. Illut aserfallassimasut iluarsaannissaannut aningaasaliissutit piusut tamakkerlungit Aningaasanut Inatsimmut aningaasaliissutit nugullungit atorneqartangittut tamakkerlungit atorneqartarnissaat Kommunit suleqatigalungit qulakkeertariaqarparput. Saaffiginnittut amerlasuut oqarfigineqaannartarput aningaasaliissuteqaangilaq, aningaasat nungunnikuupput. Uffa massa aningaasaliissutit piusut. Illulioriaatsip 95/5 atuutleqqinneratingut sinerissami ilaqtariit aammalu inuusuttut periarfissineqarput namminerisamik illoqalernissaminnik. Tamatumunngalu aningaasaliissutit illunik sanaartornermut atorneqarnissaat Naalackersuisut qulakkeertariaqarpaat. Illunik sanaartornermut atortariaqarput.

Sinerissami isorliunerusunilu illut aserfallassimasut oqummillu eqqorneqarlutik atorneqarsinnaangittut iluarsaannissaat piaartumik aallartittariaqarput. Assersuutigalugu lkerasammi. Aammalu isorliunerusuni Palasit illorsui qanganitserlutik najungaqarfigineqarsinnaajunnaarnikut aaqqiiffigineqarnissaannik Naalackersuisut suliaqassasut Siumumiit kaammattorpavut.

Nunatsinni kattuffiit ingerlatitaanitsinni pinngitsoorsinnaangilavut. Taamaattumik Naalackersuisunit qanimut suleqatigalugit aningaasarsionnitsinnut pitsaasumik sunniuteqarsinnaasunik suliniutinik ingerlatsisariaqartut. Assersuutigalugu Perorsaasut, siunissatta meeqqat angajoqqaat sulineranni paaqqutarinnittartut atugaasa ullumikkornit isiginiarnerullungit aaqqiiffiginissaat pisariaqarluinnarpoq. Taakkua oqinnerusumik atugaqartilngikkutsingit siunissami qanittumi ajunaarnersuartut ittumik meeqqanik paarsisussaruteratarsinnaavungut. Aalisarnermut sammisumik kattuffiit KNAPK, QAK, SQAPK, qanimut suleqatigalugu Aalisarnermut Inatsit akuersissutiginiuusarput atuutsinneqalernerani malittaasussat pitsaasumik ikaarsaariarfigineqarnissaat Naalackersuisunit kattuffiit suleqatigalugit sunniutaasussat malinnaaffigilluassagaat.

Isorliunerusuni atukkat nunap qeqqanut sanilliullungit ulluinnarni inuuniarnikkut ajornerusumik atugassaqartitsiffigisavut aaqqiiffigissallungit iliuseqarfigissallugillu Siumumiit suliarissavarput.

Sulisinaasunik amigaateqaleriartuinnarnerput ukiut kingulliit suliffinni amerlanerpaani kiffartuussanut sullitanullu annertuumik ajornartorsiornarsiarporpoq. Meeqquvinni, utoqqarni, kiffartuussivinnilu allani. Aammalu nunatta aningaasarsionnikkut isumalluutigisaani nunami tunisassiorfinni.

Ukiup tullianut avataani rajartassat ikilineqarnissaat ilimasaarutigineqarpoq. Tamanna toqqaannartumik aningaasaqarnitsinnut, Aningaasanullu Inatsimmut sunniuteqartussaavoq. Taamaattumik Naalackersuisunut kaammattuutigaarput aalisakkat kitaata avataani pisassiissutit nutaamik, avataani saarullinnik pisassiissasut kaammattorusuppavut. Taakkuuppummi rajanik annertuumik nerisaqartut, aammalu taakkuupput tikeraatut taaneqarsinnaasartut

takkusimaarnerini aalisarneqarnissaat aalisartunillu aningaasarsiutaasinnaanannerannik ullumikkut isaatitsiffigilluakkatsinnut aningaasarsiutigilluarsinnaasavut.

Siumumiillu Naalakkersuisut Kommunitut isumaqatiginninniarnert naalaarparput qanoq sammiveqarluni naammassiumaarnersoq. Taakuummatami inuit qanimut sullinneqarnerannut qitiusut. Naammassilluarneqarnissaannik kissaassivungut.

Aningaasaqarnitta pitsaasumik sukagasumillu aqunneqarnerata attatiinnarnissaat Siumumiit nakkutigilluassavarput.

Partiinut kommuninullu isumaqatiginninniarnert Aningaasanut Inatsisissaq pingajussaaneertinnangu naammassilluarnissaat qilanaaraarput.

Taamatut Aningaasanut Inatsisissaq aappassaaneerneqarneranut oqaaseqarfigaarput. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermut Ataatsimiititaliamut pingajussaaneerneqartinnangu suliassanngortipparput.

Karl Tobiassen
Siumut